SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2635

av Mikael Oscarsson (KD)

Palliativ vård i stället för dödshjälp

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör införa aktiv dödshjälp eller läkarassisterat självmord och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en palliativ vårdgaranti, så att den som behöver specialiserad palliativ vård får den oavsett var i landet man bor, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur tillgången till specialiserad palliativ vård kan bli mer jämlik, bl.a. genom fler vårdplatser och hospis i samverkan med idéburna aktörer, fler läkare och sjuksköterskor med palliativ kompetens och en stärkt palliativ vård för barn och för patienter med andra diagnoser än cancer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Varje människa har ett unikt och okränkbart värde, oavsett ålder, sjukdom eller funktionsförmåga. Det värdet minskar inte när vi blir sjuka, gamla eller beroende av andra. Den som är svårt sjuk ska mötas av vård, lindring och gemenskap. Svaret på lidande är livshjälp, inte dödshjälp.

Många som i opinionsundersökningar säger ja till dödshjälp tänker på rädslan för ett plågsamt slut. Den rädslan ska tas på allvar. Svaret är en god palliativ vård som lindrar smärta, ångest och andnöd och ger trygghet åt både patienten och de närstående.

Erfarenheter från andra länder

I de länder som har infört dödshjälp har den med tiden kommit att omfatta fler. Nederländerna legaliserade dödshjälp 2002. Enligt de nederländska granskningsnämnderna för dödshjälp (RTE) svarade dödshjälp 2025 för omkring sex procent av alla dödsfall i landet. Samma år fick 499 personer med demenssjukdom och 174 personer med psykiatriska tillstånd dödshjälp. Kanada införde dödshjälp 2016 för personer vars död var förutsebar, och 2021 utvidgades lagen till personer som inte är döende. Enligt den kanadensiska hälsomyndigheten Health Canadas årsrapport svarade dödshjälp 2024 för 5,1 procent av alla dödsfall i Kanada. I ungefär hälften av fallen angav den ansvariga läkaren att patienten upplevde sig vara en börda för familj eller vårdgivare.

Erfarenheterna väcker oro för att den som känner sig som en börda kan uppleva en tyst press att välja döden, och för att satsningar på lindring och stöd prioriteras ned när döden blir ett vårdalternativ. Sverige ska inte följa Nederländerna och Kanada ned för det sluttande planet.

Den palliativa vården behöver nå alla

I Sverige är tillgången till specialiserad palliativ vård ojämlik. Enligt en rapport från Nationella rådet för palliativ vård och Svenska palliativregistret 2026 behöver omkring 23 000 personer varje år specialiserad palliativ vård, men ungefär var tredje av dem fick inget sådant stöd under 2024. Skillnaderna mellan regionerna är stora. I Uppsala län, som jag företräder, gällde det omkring 34 procent. Socialstyrelsen, som i november 2026 publicerade nationella riktlinjer för palliativ vård, konstaterar att den palliativa vården i dag ofta är ojämlik beroende på var i landet man bor. För patienter med komplexa symtom behövs enligt riktlinjerna tillgång till specialiserad palliativ vård.

Livshjälp i hela landet

Ingen ska behöva dö i onödigt lidande för att det saknas vårdplatser, specialister eller en läkare att ringa på natten. Därför bör en palliativ vårdgaranti utredas, så att den som

behöver specialiserad palliativ vård får den oavsett var i landet man bor. Det bör också utredas hur tillgången kan bli mer jämlik, bland annat genom fler platser i specialiserad palliativ slutenvård och hospice. Idéburna aktörer har lång erfarenhet av hospicevård, och samverkan med dem kan göra att vården byggs ut snabbare. Fler läkare och sjuksköterskor behöver utbildas inom palliativ vård, och vården för barn och för patienter med andra diagnoser än cancer behöver stärkas särskilt.

Ett humant samhälle visar människovärdet genom att finnas där in i det sista. Inte döden som erbjudande, utan vården som löfte.

Mikael Oscarsson (KD)